

Oppiaineluettelo

Äidinkieli ja kirjallisuus	1
Englanti	3
Matematiikka	5
Biologia ja maantieto	6
Fysiikka ja kemia	9
Uskonto ja elämäkatsomustieto	11
Historia ja yhteiskuntaoppi	15
Kuvataide	17
Liikunta ja terveystieto	19
Tietotekniikka	24
Viestintä ja mediakasvatus	25
 Ilmaisutaito	27

Äidinkieli ja kirjallisuus

1. Tarinan rakenne, kuuntelemisen taito

Kesto: 1-2 oppituntia, hyvin joustava työtapa

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Perusidea on opettaa oppilaille tarinan rakennetta käännekohtineen. Harjoitusta on helppo muokata kohderyhmän tason mukaan ja edetä joka kerta eteenpäin viimeksi opitusta. Keskeiset opittavat asiat ovat tarinan perusasiat (pää- ja sivuhenkilöt), tapahtuma-aika ja -paikka jne.), pysähtyminen kuvailuun ja juonen kehittäminen. Harjoituksen avulla voi opettaa myös lausetajua tai isommille oppilaille kappalejakoja. Lisäksi harjoituksessa tulee esille kuuntelemisen taidon tärkeys.

Materiaalit: [Tarinankerronnan harjoittelua \(pdf\)](#)

2. Kirjoittaminen ja aineaiheita

Kesto: 1-3 oppituntia,

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Kirjoittaa vastinekirjoitus tai aineistopohjainen aine annettuun tekstiin pohjaten.

Ohjeet: Valitse yksi teksteistä, silmäile se läpi ja kirjoita joko vastinekirjoitus tai aineistoaine. Muotoile kirjoitukselle oma otsikko.

Materiaalit: [Mielipidekirjoitus \(pdf\)](#), [Kirjoitus lapsen oikeuksista \(pdf\)](#)

3. Luetun ymmärtäminen / Lapsen oikeudet / Elämänhallinta

Kesto: noin puoli oppituntia

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Harjoitella luetunymmärrystä, kommunikointia ja mielipiteenmuodostamista. Samalla

saadaan tietoa lapsen oikeuksista.

Ohjeet: Sivun mittaisia luetunymmärtämisiä, tositarinoita nuorista eri puolilta maailmaa löytyy Kaverina kaikille -oppaan sivuilta 15, 16, 17 ja 18. Luetaan tekstit ja vastataan tarinasta oleviin 4-5 kysymykseen. Lopuksi keskustellaan yhdessä lasten oikeudesta nimeen ja lasten rekisteröinnistä ja kuinka tärkeää se on, jotta voi saada muita tukitoimia ja varmistaa muiden oikeuksien toteutuminen. Hyödyllisiä nettiosoitteita nuorten tukipalveluista on koottu Kaverina Kaikille -oppaan sivulla 46.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s. 15–18)

4. Luetun ymmärtäminen / Lapsen oikeudet / Elämänhallinta

Kesto: 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulut

Tavoite: Harjoitella luetunymmärrystä, kommunikointia ja mielipiteenmuodostamista. Samalla saadaan tietoa lapsen oikeuksista.

Ohjeet: Sivun mittaisia alakouluille sopivia luetunymmärtämisiä, tositarinoita nuorista ja lapsista eri puolilta maailmaa löytyy Kaverina kaikille -oppaan sivuilta 16, 35, 50 ja 51. Luetaan tekstit ja vastataan tarinasta oleviin 4-5 kysymykseen. Lopuksi keskustellaan, mistä paikoista ja miten alaikäinenkin voi saada tukea eri elämäntilanteissa. Opettaja voi mainostaa hyödyllisiä nettiosoitteita lasten ja nuorten tukipalveluista Kaverina Kaikille -oppaan sivun 46 jälkimmäisestä luettelosta.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s.16, 35, 45, 50–51)

Linkkejä:

[Lapsen oikeudet toiminnallisesti! -ohjaajan opas](#)

Tämän oppaan avulla opetat oppilaille ilmaisun ja draaman keinoja. Samalla tuet koulun kasvatustehtävää (yhteisöllisyys, ryhmähenki, osallisuus, hyvinvointi).

Englanti

1. Keskustelu lasten oikeuksista

Kesto: 1 oppitunti

Kohderyhmä: 6-9 lk.

Tavoite: Ymmärtää oikeuksien toteutumisen edellyttävän aina myös velvollisuuksien noudattamisessa. Oikeutemme voivat toteutua vain kun kunnioitamme toisten vastaavia oikeuksia. Siten jokainen voi yhteiskunnassa hyvin.

Ohjeet: Tulostakaa juliste ja käykää kohdat yksi kerrallaan läpi. Voitte myös miettiä kysymystä: "Toteutuuko kohdassa kuvattu oikeus minun elämässäni?" Vastatkaa viittaamalla tai YES/NO-kylteillä ja käyttäkää fraaseja, joilla voitte ilmaista ja perustella kantanne, kuten "I think that..." tai "It's important/not important because..." Tulosta A4-versio jokaiselle liimattavaksi englannin vihkoon ja pyydä oppilaita valitsemaan 5-10 tärkeää fraasia julisteesta ja kääntämään ne kotona. Seuraavalla oppitunnilla voitte käydä oppilaiden valitsemat sanat läpi ja jatkaa keskustelua.

Materiaalit: [pdf-juliste luokkatyöskentelyyn](#) (A3), [pdf-juliste oppilaille jaettavaksi](#) (A4)

2. Kuunnelma (hiv/aids)

Kesto: 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu, lukio

Tavoite: Tutustua hiv/aidsin kanssa elävän ihmisen elämään kuunnelman kautta ja keskustella aiheesta ryhmissä.

Ohjeet: Lataa kuunnelma UNICEFin nettisivuilta ja jaa oppilaille tehtävälomakkeet. Keskustelkaa aiheesta ryhmissä annettujen teemojen mukaan. Kuunnelma on englanninkielinen ja kestää noin 20 minuuttia.

Questions:

1. What new did you learn about hiv/aids?
2. How did Thembi get infected?
3. What are the main challenges Thembi has to face in her daily life?
4. What was most striking about Thembi's fight against hiv/aids?
5. What do you think is the biggest problem in fighting hiv/aids in South Africa?
6. Do you think it's possible to get rid of hiv/aids for good?

Materiaalit: [Linkki kuunnelmaan](#) (mp3)

Linkkejä:

www.childfriendlyplaces.org

Analyze together with children the childfreenliness of the surroundings - project materials

[UNICEF Canada](#) - Material for teachers in English

[Voices of youth](#) - Read and learn about Human Rights

[Rights and Responsibilities poster](#) -tehtävä 1, UNICEF Australia

[Animated articles](#) - About children's rights, each c.30 sec

[Disaster game](#) - 8 - 9 lk. - lukio/keskiaste, in English, advanced level

[Kids Inclusive](#) - Teacher's toolkit

[Some don't worry about tomorrow - song](#)

Matematiikka

1. Afrikkalaisen yläkoululaisen päivärytmi lukuina ja graafisena kuviona

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutustua kehitysmään nuoren elämään ja ymmärtää köyhyyden vaikutus yksilön mahdollisuuksiin. Tiedot esitetty piirakkadiagrammina ja lukuina. Samalla harjoitellaan arviointia ja prosenttilukuja.

Ohjeet: Katsokaa luokassa [Tansanialainen saippua -video](#) (10 min.) Sabuni-pojasta. Pyydä oppilaita kuuntelemaan, kirjaamaan tai piirtämään muistiin Sabunin päivärytmi.

Videon katselun jälkeen oppilaat miettivät muistiinpanojensa perusteella pareittain/ryhmässä päivänkiertoa piirakkadiagrammiksi, jossa näkyy kuinka paljon kukin askare vie päivästä aikaa. Näin he samalla vertailevat videon katselun aikana kerättyjä tietoja. Verratkaa omia tuloksia mallidiagrammiin.

Materiaalit:

[Tansanialainen saippua](#) (YouTube-video)   [Mallidiagrammi](#) (pdf)

Biologia ja maantieto

1. Tietoa maailmalta - teemmekö päätöksiä vanhentuneen tiedon pohjalta? (englanniksi)

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu, lukio

Tavoite: Katsokaa alla olevasta linkistä löytyvä videoluento, josta saatte ajantasaista tietoa maailman tilanteesta sekä kehitysmaiden ja organisaatioiden yhteistyön tuloksista muun muassa tilastojen avulla. Video todella herättää miettimään, olemmeko ajan tasalla voidaksemme ottaa kantaa maailman asioihin. Videoluennon voi katsoa myös useammassa osassa ja keskustella välillä luennon väittämistä.

Materiaalit: [Videoluento](#) (englanniksi)

2. Ympäristönäkökulma lapsen oikeuksissa

Kesto: vähintään 2-3 oppituntia

Kohderyhmä: kaikki kouluasteet

Tavoite: Havainnoida omaa lähiympäristöä eri keinoin dokumentoimalla esim. kännykkäkameralla tai piirtäen ja siten käsitellä lapsen oikeuksien sopimusta ympäristönäkökulmasta.

Materiaalit: [Ohjeet](#) (pdf)   [Mallivideo](#) (YouTube)

3. Nettioppimisympäristön Tansania-kylä

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu – 8 lk

Tavoite: Tietokoneilla työskentely voidaan yhdistää moniin eri oppiaineisiin. Virtuaalisessa

afrikkalaisessa kylässä voi tutustua videoleikkeiden, flash-diaesitysten ja tietovisojen avulla Afrikan luontoon ja kehitykseen koululaisen elämään Tansaniassa. Opettajan avuksi on pedagoginen pankki, jossa on tehtäviä, joita voi integroida eri oppiaineisiin ja teemoihin.

Ohjeet: Oppilaat avaavat nettiselaimen ja kirjoittavat selaimen osoitekenttään UNICEFin nettioppimisympäristön osoitteen:

<https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/tansania-oppimisymparisto/>

Oppimisympäristössä etenemisessä neuvoja antaa animoitu Kamu Kamelin hahmo. Toistaiseksi opettaja ei voi printata valmiita tehtävöpohjia, jotka liittyvät maantietoon (kehitysmaat), uskontoon (avustusjärjestöjen toiminta), historiaan ja yhteiskuntaoppiin (kehitysmaat, köyhyys, koulutuksen merkitys), biologiaan ja ympäristötietoon (sairaudet, malaria, hiv/aids).

Materiaalit: [Oppimisympäristö ja Tansania-kylä](#)

4. Nettioppimisympäristön Laos-kylä

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu – 8 lk

Tavoite: Tietokoneilla työskentely voidaan yhdistää moniin eri oppiaineisiin. Virtuaalisessa aasialaisessa kylässä teemana on puhtaan veden vaikutus terveyteen Laosissa. Videoleikkeiden, flash-diaesitysten ja tietovisojen avulla tutuksi tulevat myös lapsen oikeudet ja jokapäiväinen elämä. Kylässä on myös yleistietoa maista ja niiden luonnosta.

Ohjeet: Oppilaat avaavat nettiselaimen ja kirjoittavat selaimen osoitekenttään UNICEFin nettioppimisympäristön osoitteen:

<https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/laos-oppimisymparisto/>

Oppimisympäristössä etenemisessä neuvoja antaa animoitu Kamu Kamelin hahmo. Virtuaalisten kylien aiheet liittyvät maantietoon (kehitysmaat), uskontoon (avustusjärjestöjen toiminta), historiaan ja yhteiskuntaoppiin (kehitysmaat, köyhyys, koulutuksen merkitys), biologiaan, ympäristö- ja terveystietoon (sairaudet esim. malaria, puhtaan veden ja hygienian merkitys

terveydelle).

Materiaalit: [Oppimisympäristö ja Laos-kylä](#)

Linkkejä:

[VESI-opas liittyen ilmastonmuutokseen](#) - Suomen UNICEF ry 2013

[Englanninkielinen katastrofien hallintaa mallintava peli](#) - 8-9 lk. - lukio englanninkielinen, vaativa

Fysiikka ja kemia

1. Puhdas vesi -tarkkailutehtävä

Kesto: noin puolet oppitunnista

Kohderyhmä: alakoulut, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Ymmärtää, että vesi monissakaan paikoissa ei ole juotavaa – että meille niin tavallinen asia kuin puhdas vesi ei ole itsestäänselvyys, ja oppia arvostamaan vettä.

Ohjeet: Kerää lunta vesilasiin. Säilytä lasi luokkahuoneessa ja tarkkaile päivän aikana, mitä lumelle tapahtuu. Kirjoita havaintosi vihkoon. Voit myös kerätä lasiin vettä ojasta, purosta tai lätäköstä. Tutki mikroskoopilla, minkä näköistä vesi on. Millaisia asioita havaitset mikroskoopilla? Mitä sinulle tapahtuisi, jos joisit tällaista vettä?

Linkit: [likaisesta vedestä johtuvat taudit](#) (pdf)

2. Puhdas vesi -vedenpuhdistus

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutustua puhtaan veden tärkeyteen ja keinoihin puhdistaa vettä juotavaksi.

Ohjeet: Tutustukaa vedenpuhdistamisen tapoihin ja suorittakaa yksi puhdistustapa. Suorittakaa puhdistus ja tutkikaa tai arvioikaa, miten puhdasta vesi on ennen ja jälkeen puhdistuksen.

Materiaali: [vedenpuhdistusmenetelmiä](#) (pdf), [likaisesta vedestä johtuvat taudit](#) (pdf)

Linkit: [Eritrea - vesi vähissä -dokumentti](#) (YouTube)

3. Puhtaan veden saanti ja sen merkitys terveydelle

Kesto: 1-2 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, soveltaen yläkoulu

Tavoite: Tutustua ja ymmärtää puhtaan veden saannin merkitys terveydelle erityisesti kehitysmaaympäristössä. Havaita, miten puhdasta vettä saadaan.

Ohjeet: UNICEFin oppimisympäristön aasialaisessa kylässä osiossa 1 annetaan perustietoa vedestä ja osion 1 viimeisenä kohtana on Drag and drop -peli, jonka avulla voi kartoittaa tietämystään puhtaasta vedestä. Osiot 2 ja 3 syventävät tietoa puhtaan veden merkityksestä. Oppimisympäristön veteen liittyvä osio löytyy suoraan [tästä](#) .

Materiaali: <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/laos-oppimisymparisto/>

Uskonto ja elämänkatsomustieto

1. Arvojonon - arvoista oikeuksiksi

Kesto: 1-2 oppituntia keskustelun määrästä riippuen

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Huomata, kuinka aivan pelkän arkijärjen avulla pystymme pääsemään yksimielisyyteen siitä, mitkä asiat ovat hyvän elämän ja kaikkien ihmisten kannalta oleellisia asioista (globaali ihmisyys). Näistä hyvän elämän perusasioista nousevat universaalit ihmisoikeudet.

Perustavanlaatuiset ihmisoikeudet on koottu [YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen](#) (taulukkona [lapsen arkielämään läheisimmin liittyvät artikkelit A4, pdf](#)). Ne eivät siis ole mitään abstrakteja asioita vaan hyvään, inhimilliseen elämään tarvittavia perusasioita. Niiden toteutumisesta ihmisten tulee pitää huolta sekä valvoa niiden toteutumista maailmassa, sillä ne eivät ole itsestäänselvyys. Myös monien uskonnollisten kirjoitusten ja opetuksien voi huomata pyrkineen eri aikakausina määrittämään "hyvää elämää" omista kulttuurisista lähtökohdistaan.

Ohjeet:

1. Piirrä taululle ihmisen ääriviivat. Korosta esim. värillä sydämen alue (= tunneasiat) ja pää (= tieto/ järki) muusta fyysisestä. Keskustelkaa kuvion avulla muutama minuutti yhdessä, mitkä ovat tärkeitä asioita ihmiselämässä ja kirjatkaa asioita ihmishahmoon esim. riittävä ravinto vatsan kohdalle. Usein oppilaat muistavat fyysiset asiat, mutta aineettomat tarpeet jäävät vähemmälle kuten uskonnon harjoituksen tarve, sosiaaliset kontaktit/läheisyys, turvallisuus jne..
2. Kerro, että onneksi ihmiskunta on aiemminkin näitä asioita pohtinut ja kirjannut ne esimerkiksi sopimukseksi (Lapsen oikeuksien sopimus eli LOS, Ihmisoikeuksien julistus). Teidän ei tarvitse kaikkea uudelleen keksiä. Laita seinälle valmiiksi lyhennetty versio lapsen oikeuksien sopimuksesta [tekstimuodossa](#) tai [taulukkona \(A4, pdf\)](#) Voit myös jakaa lyhennetyt versiot lapsen oikeuksista oppilasryhmille ja he hetken keskusteltuaan kertovat, mitä samoja asioita he sanoivat tai löysivät. Voitte keskustella myös siitä, mitä jäi sanomatta.
3. Ohjeista arvojonon/-jonon tekeminen. Osoita selkeästi, mihin arvojonon opiskelutilassa rakentuu. Jonon/ jonon toisessa päässä ovat tärkeät asiat ja toisessa vähemmän tärkeät. Ääripää voi merkitä lattiaan tai seinään vaikkapa lapuilla "Elämälle tärkeät asiat" ja " Elämälle vähemmän tärkeät asiat".
4. Ohjaaja pitää irrallleen leikattuja [Tarpeita vai haluja -kortteja](#) viuhkana kädessään. Hän antaa

kunkin oppilaan nostaa summittaisesti korttiviuhkasta yhden kortin. Kun kaikilla on yksi kortti, ohjaaja kertoo, että kokeillaan, pystytäänkö hiirenhiljaa järjestäytymään ”arvojanaksi” luokkatilaan. Ohjaaja ohjeistaa vielä oppilaat pitämään saamansa kortin ylhäällä kädessään niin, että taakse asettuva näkee, mikä kuvakortti on hänen edellään ja lisäksi ohjaaja kertoo, että jos kaksi asiaa tuntuvat yhtä tärkeiltä, oppilaat voivat asettua rinnakkain. Näin oppilaat voivat tässä vaiheessa ääneti ”arvottaa” paikkansa. Kun kaikki ovat jonossa paikkansa löytäneet voi oppilaita pyytää tuomaan ja kiinnittämään taulumagneetilla/nuppineuloilla kortit jonon järjestyksessä taululle loppukeskustelua varten.

5. Keskustelussa havaitaan usein, että jotkin korteissa esitetyt asiat ovat hyvän elämän kannalta oleellisempia kuin toiset. Ohjeista oppilaat aina keskustelun lomassa viittaamaan, kun he löytävät keskustelun aiheena olevaan asiaan liittyvän kohdan sopimuksesta. Voit myös ohjaajana osoittaa seinällä olevasta Lapsen oikeuksien sopimuksen artikloista 2-40 hyvälle elämälle tarvittavia perusasioita (terveydenhoito, koulutus, turvallisuus, vapaudet). Miettikää lopuksi vielä, puuttuisiko sopimuksesta jokin tärkeä asia. Mihin kohtaan puhdas, elinkelpoinen ympäristö tai luonto sisältyy (Art. 6, hengissä selviäminen)?

Materiaalit: [Tarpeita vai haluja -kortit \(pdf\)](#)

[Lapsen oikeuksien sopimus taulukkona \(pdf\)](#)

Muuta: Voitte todeta, että myös uskonnollisiin kirjoihin (eri uskontojen pyhiin kirjoihin) on koottu näitä asioita (esim. 10 käskyä) ja keskustella, mitä samoja asioita näistä kahdesta lähteestä löytyy. Lisää vihjeitä, miten edetä lapsen oikeuksien opettamisessa, löydät [täältä](#).

2. Tositarinoita syrjinnästä / Ihmisoikeudet ja lapsen oikeudet

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Ymmärtää yleistämisen ja stereotyyppien väärinvaikutus ja tutustua toisenlaiseen näkökulmaan.

Ohjeet: Kopioi tarinoita tarvittaessa. Lukekaa ääneen tai itsekseen tarina Englannissa asuvan Abdulin elämästä vuoden 2001 terrori-iskujen jälkeen (s. 65), Vesnan tarina Bosniasta (s. 66) tai Earlin tarina Englannista (s. 67). Keskustelkaa kysymyksistä yhdessä, tai oppilas voi vastata

kysymyksiin myös itseksensä.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s.65–67)

3. Väittämiä tytöistä ja naisen asemasta

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu (5.-6.lk), yläkoulu ja lukio

Tavoite: Oppilaat pohtivat koulutuksen merkitystä itselle. Keskustellaan sukupuoliin liittyvistä yleisistä oletuksista ja tasa-arvosta. Teema on laajennettavissa suvaitsevaisuuskasvatukseen.

Ohjeet: Lukekaa virittäytymisenä ääneen tositarina Sostikasta ja Muunasta Nepalissa (Alakoulujen Oikeuden aika -opas, s.33). Sen jälkeen ohjaaja kertoo, että lukee yhden väittämän kerrallaan ääneen tyttöjen ja poikien elämästä eri maissa (Yläkoulujen Oikeuden aika -opas, s. 34). Kunkin väittämän jälkeen oppilaat näyttävät sovitulla merkillä, onko väittäjä heidän mielestään totta vai tarua. Ohjaaja sanoo oikean vastauksen (s.35). Keskustelkaa jokaisen väittämän kohdalla seuraavista asioista: Miksi oppilaat päätyivät antamaansa vastaukseen? Miten kehitysmaissa asuvat ihmiset mahtaisivat vastata kysymyksiin?

Materiaalit: [Alakoulujen opas](#), Sostikan ja Muunan tarina s.33 (pdf)

[Yläkoulujen opas](#), Väittämäkortit tytöistä (s.34–35) (pdf)

4. Pakolaisuus / turvapaikan hakeminen -lautapeli

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutustuttaa nuoret turvapaikanhakijoiden ongelmiin ja auttaa ymmärtämään pakolaisuutta.

Ohjeet: Tutustukaa Kaverina kaikille -oppaan ohjeiden ja kysymysten avulla teemaan "turvapaikan hakeminen". Ottakaa tarvittava määrä kopioita pelipohjista ja korteista. Varautukaa sopivalla määrällä noppia (1 kpl/peli) ja pelinappuloita, kuten nappeja. Pelatkaa sen jälkeen ohjeiden mukaan lautapeliä. Loppukeskusteluun on hyvä varata noin 10 minuuttia. Jatkoitehtävillä voi jatkaa teemaa

seuraavaankin oppituokioon.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s.68–72)

Linkkejä:

UUTTA 2015!

[Lapsen oikeudet toiminnallisesti! -ohjaajan opas](#)

Tämän oppaan avulla johdattelet oppijat arkielämän tilanteista ihmisoikeuksiin toiminnallisesti ja osallistavasti.

[Ilmaisutaito](#) – tehtävä 1

[Liikunta ja terveystieto](#) - tehtävä nro 3

[Liikunta ja terveystieto](#) - tehtävä nro 6

[UNICEFin oppimisympäristön Laos-kylä](#) - kehitysyhteistyö, buddhalaisuus Laosissa

[UNICEFin oppimisympäristön Tansania-kylä](#) - kehitysyhteistyö, koulutuksen vaikuttavuus

[Lukemista ja keskustelua tositarinoiden avulla](#) s. 15–18, erilaisuus, pakolaisuus, köyhyys

[Gaia - Kansojen kokous -roolipeli](#) Toiminnallinen menetelmä demokratiakasvatukseen, noin 3 tuntia

Historia ja yhteiskuntaoppi

1. Kun UNICEF auttoi Suomea

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Auttaa oppilaita ymmärtämään, että pienelläkin tuella voidaan saada yhteiskunta jaloilleen. Köyhyyden kierre on katkaistavissa, ja pitkäjänteinen kehitys saadaan alkuun. Lisäksi oppilaat saavat historiallisen näkökulman suomalaisen yhteiskuntaan 1940–1950-luvulla sekä tietoa UNICEFin alkutaipaleesta.

Ohjeet: Tarvitsette tietokoneyhteyden internetiin, josta voitte katsoa videon tai heijastaa sen videotykillä valkokankaalle. Tätä 10 minuuttia kestävästä videosta ei valitettavasti ole tilattavissa kouluihin, mutta UNICEFin paikallisryhmästä sen voi saada lainaan.

Materiaalit: [Kun UNICEF auttoi Suomea](#) (YouTube-video)

2. Nettioppimisympäristö

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu – 8 lk.

Tavoite: Tietokoneilla työskentely voidaan yhdistää moniin eri oppiaineisiin. Virtuaalisissa kylissä voi tutustua videoleikkeiden, flash-diaesitysten ja tietovisojen avulla elämään kahdessa kehittyvässä valtiossa; esimerkkinä ovat Tansania Afrikassa ja Laos Aasian Kaukoidässä. Esiin tulevat perinteiset tavat elää kuin myös koulutuksen merkitys globaalien ongelmien ratkaisussa ja köyhyyden kierteen katkaisemisessa. Myös kolonialismin vaikutuksia sivutaan. Opettajan avuksi on pedagoginen pankki, jossa on tehtäviä, joita voi integroida eri oppiaineisiin ja teemoihin. Myös lapsen oikeudet ovat hauska tavalla esillä.

Ohjeet: Oppilaat avaavat nettiselaimen ja kirjoittavat selaimen osoitekenttään UNICEFin nettioppimisympäristön osoitteen <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/oppimisymparisto/> tai siirtyvät sinne UNICEFin koulutoiminnan

sivujen kautta <http://www.unicef.fi/koulut>. Oppimisympäristössä etenemisessä neuvoja antaa animoitu Kamu Kamelin hahmo. Opettaja voi tulostaa valmiita tehtäväpohjia, jotka liittyvät maantietoon (kehitysmaat), uskontoon (avustusjärjestöjen toiminta), historiaan ja yhteiskuntaoppiin (kehitysmaat, köyhyys, koulutuksen merkitys) ja biologiaan (sairaudet, malaria, hiv/aids).

Materiaalit: [Oppimisympäristö](#) (linkki)

Linkkejä:

UUTTA 2015!

[Lapsen oikeudet toiminnallisesti! -ohjaajan opas](#) - Tämän oppaan avulla johdattelet oppijat arkielämän tilanteista ihmisoikeuksiin toiminnallisesti ja osallistavasti

[Gaia -Kansojen kokous -roolipeli](#) Toiminnallinen menetelmä demokratiakasvatukseen, noin 3 tuntia

[Stop disasters -nettipeli](#) humanitaarisesta työstä, 8 - 9 lk. - lukio/ keskiaste, englanninkielinen

Kuvataide

1. Sarjakuva: varjostus, pinnantäyttö lyijykynällä tai tussilla

Kesto: vähintään 1-2 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutustua sarjakuvan esityskokeihin kuten kuvakokoihin (yleiskuva, kokokuva, puolikuva, lähikuva, detaljikuva) sekä erilaisiin pinnantäyttötekniikoihin. Pienemmät oppilaat voivat keskittyä värittämiseen ja pinnantäyttötekniikoihin. Samalla tutustutaan puhtaan veden merkitykseen Afrikassa sekä herätellään ilmastonmuutoksen vaikutuksille. Tehtävä on helppo mukauttaa eritasoisille ryhmille!

Ohjeet:

1. Oppitunti: Katsokaa yhdessä kalvolta sarjakuva (ks. alla materiaalit-linkki). Analysoikaa, mitä kuvakokoja siinä on käytetty. Viimeinen ruutu on tyhjä. Oppilaat miettivät, piirtävätkö siihen tekstiin liittyvän yleiskuvan tai muun kuvakoon. Keskustelkaa pinnantäyttämistä; Miten kuvioitte maan, jotta se erottuu taivaasta? Entä kasvillisuuden?
2. Oppitunti: Tutkikaa valoa ja varjoa. Voitte valaista selkeitä geometrisiä muotoja ja katsoa sekä piirtää varjojen asettumisen niihin. Palatkaa sen jälkeen sarjakuvaan ja miettikää, mistä suunnasta valo kussakin ruudussa tulee ja lisätkää varjostukset kopioituun sarjakuvapohjaan. Kun sarjakuvat ovat valmiit, voitte katsella tuotoksia ja keskustella, mistä suunnasta kukin on ajatellut valon tulevan.
3. Oppitunti: Soveltakaa oppimaanne ja piirtäkää oma lyhyt 4-6 ruudun sarjakuva!

Materiaalit: [sarjakuva](#) (pdf-pohja)

2. Lapsen oikeuksien juliste

Kesto: vähintään 1-2 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutustua Lapsen oikeuksien sopimukseen, tulkita kuvia, harjoitella otsikointia ja tiivistämistä. Mukaan voi yhdistää valokuvaamista ja muita työtapoja.

Materiaalit: [Ohjeet](#) (pdf-pohja)

3. Ympäristönäkökulma lapsen oikeuksissa

Kesto: vähintään 2-3 oppituntia

Kohderyhmä: kaikki kouluasteet

Tavoite: Havainnoida omaa lähiympäristöä eri keinoin dokumentoimalla esimerkiksi kännykkäkameralla tai piirtäen ja siten käsitellä lapsen oikeuksien sopimusta kaikista kestävän kehityksen näkökulmista (sosiaalis-kulttuurinen, ekologinen, taloudellinen).

Materiaalit: [Ohjeet](#) (pdf) [Mallivideo](#) (YouTube)

Linkkejä:

Viestintä ja mediakasvatus, tehtävä 2

Liikunta ja terveystieto, tehtävä 4

Biologia ja maantieto, tehtävä 2

Liikunta ja terveystieto

1. UNICEF-kävely eri liikuntamuotoina

Kesto: vähintään 2 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tehdä liikkumisesta hauskaa ja saada leikkimieltyä mukaan. Samalla kunto nousee ja sanat muuttuvat hyviksi teoiksi.

Ohjeet: Toteuttamistapoja on monia. Periaatteena on kerätä tarroja kävelypassiin liikkumalla tietty aika (esim. 3-5 min/tarra) tai matka (esim. 1 km/tarra). Voitte hiihtää, luistella, pyöräillä, uida, hyödyntää luontopolkuja tehtävapisteineen tai vaikka huomioida päivän koulumatkat liikuntasuorituksina. Liikunnan ja tarrojen keruun voi yhdistää melkein pä mihin tahansa teemaan; joissakin kouluissa toteutetaan viesti tai disko vappuna tai Halloweenina hassuihin asuihin pukeutuneena. Diskossa yhden tarran saa aina tanssittuaan yhden, muutaman minuutin diskokappaleen loppuun!

Tässä pari valmista ohjetta organisointiin:

[Perinteinen UNICEF-kävely](#)

[UNICEF-suunnistus rastitehtävillä](#) (pdf)

[Talvinen mäenlasku](#) (pdf)

[Urheilukenttä- tai hallitapahtuma](#) (pdf)

[UNICEF-disko](#) (pdf)

Saat valmiit materiaalit ilmoittautumalla [UNICEF-kävelyyn tästä!](#)

2. Terveys ja ihmisoikeudet

Kesto: 1 tunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Pelata Kaverina kaikille -oppaasta löytyvää Elinkaari-peliä ja tarkastellaan erilaisia olosuhteita, jotka voivat joko tukea tai estää lapsen kehitystä. Ymmärtää, että monilla asioilla on

lopulta vaikutusta siihen, miten tulevaisuudessa elämme ja keitä olemme.

Ohjeet: Jaa luokka ryhmiin ja tulosta pelilauta ja pelikortit jokaiselle ryhmälle. Materiaalit löytyvät Kaverina kaikille -oppaasta sivuilta 19–25. Oppaassa löytyy myös lisää keskustelunaiheita.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf)

3. Mitä ovat stereotyyppit ja tiedostaminen?

Kesto: Vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu (4.-6. lk), yläkoulu ja lukio

Tavoite: Ymmärtää stereotyyppien käsite ja lisätä tietoisuutta esimerkiksi naisiin/miehiin liittyvistä stereotyyppioista sekä saada osallistujat ymmärtämään, että stereotyyppit vaikuttavat ajattelumme kautta suhtautumiseemme eri ryhmiin. Pahimmillaan tuloksena on syrjintää.

Ohjeet:

Aloita näyttämällä yksi virikesarjakuvista ja kysy, mitä tilanteessa tapahtuu. Onko siinä jotain outoa? Tämän jälkeen kerro, että sarjakuvassa esiintyvän hahmon ajattelussa vaikuttaa stereotyyppia. Kerro hieman, mitä stereotyyppistä sarjakuvan henkilön ajatuksissa on. Kysy osallistujilta tietävätkö he, mitä stereotyyppia tarkoittaa. Kerro, että nyt opiskelette asiaa, jotta he itse voisivat tiedostaa stereotyyppit ajattelussaan. Tulosta tarkemmat ohjeet työskentelyyn alta.

Materiaalit: [Virikesarjakuvat](#) (pdf) ja [työskentelyohjeet](#) (pdf)

4. Väittämiä tytöistä ja pojista

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu (5.-6.lk), yläkoulu ja lukio

Tavoite: Keskustella sukupuoliin liittyvistä yleisistä oletuksista ja tasa-arvosta. Samalla esille tulee koulutuksen merkitys elämässä ja se, kuinka subjektiiviset käsityksemme vaikuttavat

suhtautumiseemme eri ryhmiin. Teema on laajennettavissa suvaitsevaisuuskasvatukseen.

Ohjeet:

Ohjaaja voi keksiä tunnin alkuun muutaman räväkän väitteen Oikeuden aika -oppaan s.31 vihjeiden avulla ja näyttää mainoskuvan, joka hyödyntää mieheyden/naiseuden stereotypiaa. Tämän jälkeen ohjaaja lukee yläasteen Oikeuden aika -oppaasta (s.34) väittämän kerrallaan ääneen oppilasryhmälle. Oppilaat näyttävät sovitulla merkillä, onko väittäjä heidän mielestään totta vai tarua. Ohjaaja sanoo oikean vastauksen (s.35). Keskustelkaa mahdollisesti jokaisen väittämän kohdalla seuraavista asioista: Miksi oppilaat päätyivät antamaansa vastaukseen? Miten kehitysmaissa asuvat ihmiset mahtaisivat vastata kysymyksiin? Lukekaa lopuksi ääneen tositarina Sostikasta ja Muunasta Nepalissa (s.33, Oikeuden aika -opas). Ohjeet harjoituksen teettämiseen ryhmätyönä löydät [tästä](#).

Materiaalit: [Oikeuden aika -opas](#) (pdf-tiedosto, s.31–36)

5. Kuunnelma (hiv/aids)

Kesto: 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutustua hiv/aidsin kanssa elävän ihmisen elämään kuunnelman kautta ja keskustella aiheesta ryhmissä.

Ohjeet: Lataa kuunnelma UNICEFin nettisivuilta ja jaa oppilaille tehtävälomakkeet. Keskustelkaa aiheesta ryhmissä annettujen teemojen mukaan. Kuunnelma on englanninkielinen ja kestää n. 20 minuuttia.

Keskustelunaiheita:

1. Mitä uutta opit hiv/aidsista?
2. Miten Thembi sai tartunnan?
3. Minkälainen on Thembin normaali päivä ja mitä uutta tauti on tuonut siihen?
4. Miksi hiv/aidsin leviäminen ja taudin voittaminen on suuri ongelma Etelä-Afrikassa? Entä Suomessa?
5. Voisiko olla mahdollista, että jonakin päivänä hiv/aidsia ei enää olisi maapallolla?

Materiaalit: [linkki kuunnelmaan](#) (mp3)

6. Kahden yhteisön tarina

Kesto: 1 oppitunti

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Ymmärtää enemmän hiv/aidsiin liittyvästä leimautumisesta ja yhteisöjen asenteiden vaikutuksesta hiv/aidsin kanssa elävän ihmisen elämään.

Ohjeet: Pyydä oppilaita työskentelemään pareittain tai pienissä ryhmissä ja jaa jokaiselle ryhmälle kopio yhteisöistä A ja B. Kerro oppilaille, että kyseessä on tositarina Ryandosta, jolla on hiv ja joka muutti yhteisöstä A yhteisöön B. Pyydä oppilaita lukemaan tarinat ryhmissä ja vastaamaan sivun alalaidassa oleviin kysymyksiin. Käy läpi vastaukset oppilaiden kanssa koko luokan kesken.

Tehtävän jatkoksi voitte miettiä yhdessä vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Miksi yhteisöt ovat niin erilaisia?
2. Miksi ihmiset syrjivät toisiaan?
3. Miksi on tärkeää olla tekemättä sitä?
4. Mitä voisit tehdä, jos kuulisit jonkun puhuvan alentavasti ihmisestä, jolla on hiv/aids?
5. Mikä olisi kaikkein vaikeinta, jos sukulaisellasi tai ystävälläsi todettaisiin hiv tai aids?
6. Mikä olisi kaikkein vaikeinta ihmiselle, jolla on hiv tai aids?

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) s. 60–61

Linkkejä:

UUTTA 2015!

[Lapsen oikeudet toiminnallisesti! -ohjaajan opas](#)

Tämän oppaan avulla johdattelet oppijat arkielämän tilanteista ihmisoikeuksiin toiminnallisesti ja osallistavasti

Äidinkieli ja kirjallisuus, tehtävät 3-4

[Hyvän elämän lähtökohdat](#)

(Toiminnallinen tehtävä)

[Unicef -suunnistus](#)

Tietotekniikka

1. Nettioppimisympäristö

Kesto: vähintään 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu ja yläkoulu

Tavoite: Tietokoneilla työskentelyn voi yhdistää moniin eri oppiaineisiin. Virtuaalisissa kylissä voi tutustua videoleikkeiden, flash-diaesitysten ja tietovisojen avulla elämään Tansaniaan Afrikassa ja Laosiin Aasian Kaukoidässä. Oppimisympäristöissä tulee esiin aihepiirejä liittyen maantietoon (kehitysmaat), uskontoon (avustusjärjestöjen toiminta), historiaan ja yhteiskuntaoppiin (kehitysmaat, köyhyys, koulutuksen merkitys), biologiaan ja ympäristötietoon (puhdas vesi, sairaudet, malaria, hiv/aids). Lisäksi opitaan lapsen oikeuksista hausalla tavalla.

Ohjeet: Oppilaat avaavat nettiselaimen ja menevät UNICEFin koulutoiminnan sivuille tai kirjoittavat selaimen osoitekenttään UNICEFin nettioppimisympäristön osoitteen <https://www.unicef.fi/koulut/ihmisoikeus-ja-globaalikasvatusmateriaalit/oppimisymparisto/> . Oppimisympäristössä etenemisessä neuvoja antaa animoitu Kamu Kamelin hahmo.

Materiaalit: [Oppimisympäristö](#) (linkki)

Linkkejä:

Biologia ja maantieto, tehtävä 2

Viestintä ja mediakasvatus

1. Kirjoittaminen

Kesto: 1-3 oppituntia

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Koostaa tiedote/artikkeli tai uutisjuttu ajankohtaisesta aiheesta käyttäen hyväksi eri tiedonlähteitä.

Ohjeet: Jaa luokka ryhmiin ja anna oppilaiden valita, haluavatko he tehdä tiedotteen, artikkelin vai uutisjutun antamastasi aiheesta. Hyviä aiheita ovat esimerkiksi viimeaikaiset luonnonkatastrofit, tyttöjen koulutus ja puhdas vesi. Pyydä oppilaita itse muotoilemaan otsikko, joka on lyhyt, selkeä ja informatiivinen. Voit katsoa vinkkejä tiedotteen ja artikkelin kirjoittamiseen Kaverina kaikille -oppaan sivuilta 88 ja 89. Oppilaat voivat halutessaan tarjota artikkeleita paikallislehdille tai videokuvata materiaalia kirjoittamaansa uutiseen.

Materiaalit: [Kaverina Kaikille -opas](#) (Pdf), [Suomen UNICEFin ajankohtaista-palsta](#), UNICEFin kansainväliset tiedotteet, sanomalehdet, aikakauslehdet, internet.

2. Kuva ja otsikko muokkaavat viestiä

Kesto: 1-2 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tehdä oppilaat tietoisiksi viestiin vaikuttavista tekijöistä kuten kuvan rajauksesta, kuvaan yhdistetyn tekstin ja otsikon vaikutuksesta sekä omien aikaisempien tietojen vaikutuksesta.

Ohjeet: Ohjaaja voi herättää mielikuvia näyttämällä Kaverina kaikille -oppaan sivujen 91–95 kuvakortit kalvoilta oppilaille. Kuvakorttien takana on kysymyksiä, joilla saa tietää, mitä oppilaille tuli mieleen. Keskustelussa on hyvä kysyä, miksi kukin oppilas ajattelee juuri siten kuin sanoi. Huomataan, että jokaisen tausta ja elämäkokemukset vaikuttavat tulkintaan. Aina on hyvä kysyä peruskysymykset: missä, kuka, milloin. Oikeaa vastausta ei ole tärkeää etsiä vaan huomata juuri kuvan tulkinta. Lopuksi ohjaaja vie keskustelun teemoihin, joita korteissa "oikeasti" on haluttu

käsitellä.

Materiaalit: [Kaverina Kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s.91–95)

3. Kehitysmaat uutisissa

Kesto: 1-2 oppituntia

Kohderyhmä: yläkoulu ja lukio

Tavoite: Tutkia miten kehitysmaista puhutaan mediassa ja minkälaisia mielikuvia kuvat ja tekstiyhteydet antavat. Mitä jätetään kertomatta?

Ohjeet: Etsikää pienryhmissä tai pareittain kehitysmaita käsitteleviä juttuja sanoma- ja aikakauslehdistä. Kootkaa taulukko, johon merkitsette vastaukset seuraaviin kysymyksiin jokaisen jutun kohdalta:

1. Mitkä maat mainittiin jutussa?
2. Mikä oli jutun pääaihe? (esim. nälänhätä, sota, maanjäristys jne.)
3. Missä lehden osiossa juttu oli? (esim. pääkirjoitus, kotimaa, ulkomaat, kulttuuri, mielipide jne.)
4. Tekstityyppi (esim. uutinen, reportaasi, kolumni, haastattelu jne.)
5. Onko juttu negatiivinen vai positiivinen? Miksi?
6. Minkälaista kuvaa on käytetty kuvitukseen? Kertooko kuva jotain lisää?
7. Mitä jutussa jätetään kertomatta?

Laatikkaa havainnoistanne lyhyt tiivistelmä muulle luokalle. Kertokaa miten eri juttujen näkökulmat eroavat toisistaan ja antaako juttu totuudenmukaisen kuvan kehitysmaan elämästä.

Linkkejä:

[Yleistietoa medioista](#)

(Kaverina kaikille -opas s. 85–97)

Liikunta ja terveystieto, tehtävä 3

Ilmaisutaito

1. Onko kaikilla sittenkään samat lähtökohdat?

Kesto: 1 oppitunti

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Herättää nuorissa myötätuntoa ja taitoa eläytyä erilaisuuteen. Lisäksi tavoitteena on kertoa yhteiskunnassa esiintyvistä eriarvoisuuksista sekä käsitellä tasa-arvoa ja oikeudenmukaisuutta.

Ohjeet: Edetkää Kaverina kaikille -oppaan sivujen 26–28 ohjeiden mukaan. Ottakaa tarvittava määrä kopioita s. 29 roolikorteista ja leikatkaa ne valmiiksi. Tilaa tarvitaan paljon (käytävä, luokkahuone tai ulkotila), sillä oppilaat asettuvat aluksi riviin "samalle viivalle". Voitte pitää lyhyen (5-15 min) alkukeskustelun ennen varsinaista harjoitusta. Loppukeskustelun voitte käydä vaikka pienissä ryhmissä, joista jokainen tiivistää vastauksen s. 27 keskustelukysymyksiin esimerkiksi yhteen lauseeseen. Mitä enemmän aikaa harjoitukseen käytetään, sitä parempi.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s.25–29)

2. Erilaisuus, vähemmistöt

Kesto: vähintään 2 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Herättää nuorissa myötätuntoa ja taitoa eläytyä (empatia) erilaisuuteen. Näin nuoret tiedostavat, mitä ongelmia erilaisuudesta voi seurata jokapäiväisessä elämässä. Samalla kehittyy kyky myös vastata erilaisten ihmisten tarpeisiin.

Ohjeet: Edetkää Kaverina kaikille -oppaan sivujen 52–54 ohjeiden mukaan. Ensimmäisellä tunnilla eläydytään kirjoittamisen avulla siihen, miten vamma saattaa rajoittaa elämää sekä tehdään sokkokävely. Seuraavalla tunnilla tehdään elekielen ja viittomakielen harjoituksia tilannekorttien avulla. On siis varattava huiveja tai muita vaatekappaleita silmien peittämiseksi, kopioitava tilannekortteja sekä viittomia tarpeellinen määrä (s. 54–55). Olisi tärkeää, että "osa 4":n kirjoitus

saataisiin alkuun heti käytännön harjoituksen jälkeen.

Materiaalit: [Kaverina kaikille -opas](#) (pdf, tarvitset s.52–55)

3. Draamapäivä (Workshop)

Kesto: vähintään 3-4 oppituntia

Kohderyhmä: alakoulu, yläkoulu ja lukio

Tavoite: Herättää nuorissa myötätuntoa ja taitoa eläytyä erilaisuuteen, tutustua erilaisiin draaman keinoihin ja prosessiin rakentaa rooli.

Materiaalit: [Ohjeet](#) (pdf)

[LOS tiivistettynä taulukoksi](#) (pdf)

Linkkejä:

UUTTA 2015!

[Lapsen oikeudet toiminnallisesti! -ohjaajan opas](#) Tämän oppaan avulla johdattelet oppijat arkielämän tilanteista ihmisoikeuksiin toiminnallisesti ja osallistavasti

[Tarinankerrontaa](#) toiminnallisesti

[VESI-oppaassa ilmaisutaitoon liittyviä tehtäviä](#) - integroi oppiainesta yhteistyössä luonnontieteen opettajien kanssa, Suomen UNICEF ry 2013